

Визначивши себе як Homo sapiens, людина поставила себе перед необхідністю повсякчас підтверджувати це іменування. З чим їй далеко не завжди вдається впоратися належним чином. Звісно, якщо визначати інтелектуалів (чи то інтелігенцію) формально-соціологічним чином — або як людей, що мають вищу освіту, або як зайнятих у «сфері інтелектуальної праці», — то якоїсь особливої філософської проблеми в них годі шукати. Однак якщо виходити зі здатності мислення як фундаментальної ознаки людини взагалі та вбачати в інтелектуалах «повноважних представників» розуму у суспільстві, передусім відповідальних за раціональність та розумність людської життєдіяльності, питання виникає. У вітчизняному контексті воно набуває особливої гостроти у зв'язку з тим, що на українських теренах розум ніколи не досягав правдивої автономії, а значущість та вплив інтелектуальних практик завжди були під великим знаком запитання.

Соціальне знецінення інтелекту та його роботи в умовах нещодавнього — радянського — минулого промовисто засвідчує відомий брутальний вислів В.І. Леніна: «Інтелігенція — це не мозок нації, а лайно нації». Все самовизначення «совєтських інтелектуалів» рухалося між цією нищівною соціальною сегрегацією, з одного боку, і реальною потребою в науковцях (передусім для розвитку промислово-військового потенціалу) в поєднанні з особливими етичними навантаженнями ідеї інтелігенції у вітчизняній культурній традиції — з іншого. Не можна сказати, що доба незалежності розв'язала цю колізію та надала інтелектуалам більш певне і продуктивне місце у суспільстві.

Відтак і сьогодні перед українськими інтелектуалами гостро стоїть питання самовизначення. Звісно, воно не може бути розв'язане суто теоретично, а лише реальною діяльністю, яка дозволяє інтелектуалам відігравати якісно нову роль у всіх суспільних процесах. Утім, і змістовна рефлексія у цій справі не зайва, що й спонукало до обговорень, результати яких оприлюднюються у цього числі журналу.

Попри чимало змістовних аспектів, охоплених у виступах та статтях, нашою метою було не стільки теоретичне розв'язання проблеми, скільки репрезентація характерних для вітчизняного контексту способів «думання» про неї. Зі сподіванням, що, по-перше, такий спосіб подання не залишить байдужими якнайширше коло читачів, а по-друге, спонукатиме до активного обговорення поставлених питань. Адже, як відомо, чи не найсильнішим стимулом для висловлювання є ситуація, коли твоєму поглядові кинуть виклик.

У наступному, третьому числі, планується продовжити обговорення цієї теми, залучивши до нього й погляди на стан інтелектуалів в західному суспільстві. Лише європейський та західний культурний контекст дасть нам змогу краще осягнути і якості власного становища.